

การนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติในเทศบาลตำบลละแม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร*

IMPLEMENTATION OF THE ELDERLY ALLOWANCE POLICY IN LAMAE
SUBDISTRICT MUNICIPALITY, LAMAE DISTRICT, CHUMPHON PROVINCE

อรดา สมหวัง, ภาวิดา รังษี

Orada Somwang, Pawida Rungsee

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

Maejo University

Corresponding Author E-mail: cmu4824032@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติในเทศบาลตำบลละแม 2. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติในเทศบาลตำบลละแม และ 3. เสนอแนวทางแก้ไขปัญหการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติในเทศบาลตำบลละแม ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 14 คน ร่วมกับการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับผู้สูงอายุที่เทศบาลจัดขึ้น

ผลการวิจัยพบว่า การนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติ ดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2566 ทำการจ่ายเบี้ยยังชีพให้กับบุคคลสัญชาติไทยที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป และไม่มีรายได้หรือมีรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพ ในอัตราแบบขั้นบันไดตามช่วงอายุที่เพิ่มขึ้น ปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติในเทศบาลตำบลละแมมี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านงบประมาณ ด้านผู้สูงอายุและประชาชน ด้านนโยบายด้านบุคลากรและภาระงาน ส่วนแนวทางแก้ไขปัญหการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติในเทศบาลตำบลละแม มีการเสนอให้รัฐบาลเพิ่มเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้น ส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุในวัยต้นที่มีอายุระหว่าง 60-69 ปี เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้สูงอายุเพื่อให้เกิดการช่วยเหลือและสนับสนุนกันในชุมชน รวมถึงจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: การนำนโยบายไปปฏิบัติ; เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ; นโยบายสาธารณะ

Abstract

This research article aims to 1. study the implementation of the elderly allowance policy in Lamae Subdistrict Municipality, 2. examine the problems and obstacles in its implementation, and 3. propose solutions to improve its execution. The study employed a qualitative research approach using in-depth interviews with 14 key informants and non-participant observations of activities organized for the elderly by the municipality.

The findings revealed that the policy was implemented in accordance with the Ministry of Interior's 2023 regulations, providing a tiered monthly allowance to Thai citizens aged 60 and over who have no income or insufficient income. However, four main challenges were identified: budget constraints, public and elderly misunderstandings, policy-level issues, and personnel workload. The proposed solutions include increasing the allowance in line with the rising cost of living, promoting employment opportunities for early-stage elderly individuals (ages 60–69), enhancing public communication channels, encouraging the formation of elderly support groups, and organizing more community-based activities for senior citizens.

Keywords: Policy Implementation; Elderly Allowance; Public Policy

บทนำ

องค์การสหประชาชาติให้นิยามผู้สูงอายุว่าหมายถึงประชากรทั้งชายและหญิงที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป (กรมสุขภาพจิต, 2563) หลายปีที่ผ่านมาประเทศไทยมีสัดส่วนประชากรสูงวัยเพิ่มขึ้น เนื่องจากจำนวนเด็กเกิดลดลงและคนมีอายุยืนยาวขึ้น เป็นผลมาจากการที่ประเทศไทยประสบผลสำเร็จในนโยบายด้านประชากรและการวางแผนครอบครัว อีกทั้งภาวะเศรษฐกิจและการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนไปทำให้อัตราการเกิดลดลงอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งความก้าวหน้าทางการแพทย์ สาธารณะสุข และเทคโนโลยี ทำให้ประชากรมีอายุยืนยาวขึ้น ส่งผลให้โครงสร้างของประชากรไทยเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์คือประชากรอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 14,027,411 คน คิดเป็นสัดส่วนที่มากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั่วประเทศ ส่งผลต่อภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมของประเทศ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2567) คาดการณ์ว่าในอีก 15 ปีข้างหน้าจะมีสัดส่วนประชากรวัยทำงานประมาณ 2 คน ต่อการดูแลผู้สูงอายุ 1 คน และประชากรวัยเด็กอีก 1 คน (2:1:1) ทำให้ครอบครัวต้องประสบกับปัญหาความเครียดจาก

ภาระค่าใช้จ่ายและภาระหน้าที่ที่ต้องดูแลคนในครอบครัวที่เพิ่มขึ้น (สำนักข่าว Hfocus เจาะลึกระบบสุขภาพ, 2560)

จากสภาพปัญหาข้างต้น รัฐบาลจึงกำหนดนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2535 ในสมัยที่นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี (พรรณา อาษาพา และคณะ, 2561) ในด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติหน่วยงานที่รับผิดชอบการดำเนินงานในระยะแรกคือกรมประชาสงเคราะห์ มีการจัดทำกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุและครอบครัวเพื่อจัดสรรงบประมาณช่วยเหลือผู้สูงอายุ แต่หลังจากมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ทำให้กรมประชาสงเคราะห์ต้องถ่ายโอนภารกิจไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นองค์กรที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่มากที่สุด ดำเนินงานด้านการสำรวจจำนวนผู้สูงอายุ การรับลงทะเบียนผู้สูงอายุและบันทึกข้อมูลสารสนเทศจัดการฐานข้อมูลของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ซึ่งส่วนงานที่รับผิดชอบการดำเนินงานดังกล่าวคือกองสวัสดิการสังคม

ปัจจุบันการดำเนินงานเกี่ยวกับการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งอยู่ภายใต้ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2566 เหมือนกัน แต่การนำเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบริบทต่างกัน วิธีการดำเนินงานก็อาจมีรายละเอียดแตกต่างกันออกไป และยังไม่มียานวิจัยที่ศึกษาการนำเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร รวมถึงในอำเภอละแม มีเพียงงานวิจัยที่ใกล้เคียงมากที่สุดคืองานวิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดชุมพร โดยชลธิชา ตั้งอ้น (2557) เป็นช่องว่างขององค์ความรู้และตั้งคำถามว่าในตำบลละแม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร ซึ่งประกอบด้วย 6 ชุมชน มีประชากรรวม 2,911 คน หนึ่งในกลุ่มประชากรได้แก่ ประชากรผู้สูงอายุจำนวน 504 คน (เทศบาลตำบลละแม, 2568) คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 17.31 ของประชากรทั้งหมด เทศบาลตำบลละแมมีวิธีการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติอย่างไร โดยคาดหวังว่าผลจากการวิจัยจะทำให้ทราบปัญหาและหาแนวทางในการแก้ไขเพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์กับผู้สูงอายุในพื้นที่ให้มากที่สุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติในเทศบาลตำบลละแม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร

2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนํานโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติในเทศบาลตำบลละแม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร

3. เพื่อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาการนํานโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติในเทศบาลตำบลละแม อำเภอละแม จังหวัดชุมพร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenological Research) ซึ่งเน้นศึกษาประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลอย่างลึกซึ้งผ่านการสัมภาษณ์และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น 14 คน ได้แก่ กลุ่มที่ 1 นักพัฒนาชุมชนในกองสวัสดิการสังคม เทศบาลตำบลละแม จำนวน 2 คน คัดเลือกแบบเจาะจง และกลุ่มที่ 2 ผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ จำนวน 12 คน จาก 6 ชุมชน (สุ่มแบบ Snowball Sampling) ทั้งนี้มีเกณฑ์การคัดเลือกและคัดออกอย่างชัดเจน พร้อมขอความยินยอมก่อนเก็บข้อมูล

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ที่ผ่านการทดลองใช้และปรับแก้

3.2 แบบบันทึกการสังเกต

3.3 การรวบรวมเอกสารทั้งปฐมภูมิและทุติยภูมิ เช่น ข้อมูลสถิติ กฎหมาย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ใช้วิธี สัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้เวลาประมาณ 50 นาทีต่อคน

4.2 สังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ตรวจเลือด เยี่ยมบ้าน ฝึกงานฝีมือ

4.3 บันทึกเสียงการสัมภาษณ์ (เมื่อได้รับอนุญาต) หรือจดบันทึกแทน

4.4 ระยะเวลาการเก็บข้อมูล: 1 ธันวาคม 2567 – 28 กุมภาพันธ์ 2568

4.5 ใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบ Triangulation ทั้งด้านวิธีการและกลุ่มข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามวัตถุประสงค์

5.2 วิเคราะห์ความเชื่อมโยงของข้อมูลและนำเสนอในลักษณะ เชิงพรรณนา (Descriptive)

5.3 มีการใช้รหัสแทนชื่อผู้ให้ข้อมูล เพื่อรักษาความเป็นส่วนตัวและจริยธรรมในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. การนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติในเทศบาลตำบลละแม รัฐบาลได้กำหนดนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขึ้น แล้วมอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยโดยกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ หน่วยงานภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดำเนินงานคือกองสวัสดิการสังคม การนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติในเทศบาลตำบลละแมเป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2566 มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1.1 นักพัฒนาชุมชนจัดทำข้อมูลผู้สูงอายุล่วงหน้าเพื่อกำหนดค่าใช้จ่ายและจัดทำคำของบประมาณประจำปีให้กับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นข้อมูลส่งให้สำนักงานงบประมาณพิจารณาจัดสรรงบประมาณเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

1.2 เทศบาลเปิดลงทะเบียนการยืนยันสิทธิ์การรับเบี้ยยังชีพจากผู้ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

1.2.1 มีสัญชาติไทย

1.2.2 มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเทศบาลตำบลละแม

1.2.3 มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ หรือจะมีอายุครบ 60 ปี ภายในปีงบประมาณถัดไป

1.2.4 ไม่มีรายได้หรือรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพตามที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติกำหนด

ผู้สูงอายุสามารถยื่นขอยืนยันสิทธิ์ด้วยตนเองหรือมอบอำนาจให้ผู้อื่นยื่นแทน ณ เทศบาลตำบลละแม เอกสารประกอบการยืนยันสิทธิ์ ได้แก่ สำเนาบัตรประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาสมุดธนาคาร หนังสือมอบอำนาจ (หากมีการมอบอำนาจให้ผู้อื่นมาดำเนินการแทน)

ในขั้นตอนนี้ ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลละแม ได้รับแจ้งการเปิดลงทะเบียนจากอาสาสมัครสาธารณสุขในชุมชน บุตรหลานและเพื่อนบ้าน ในการดำเนินการผู้ให้ข้อมูลบางรายไม่มีสำเนาสมุดธนาคาร เจ้าหน้าที่เทศบาลก็พาไปเปิดบัญชีที่ธนาคาร ให้สัมภาษณ์ ดังนี้ การรับเงินเบี้ยยังชีพมันต้องใช้สมุดธนาคาร ธกส. ลุงไม่มี

ลุงต้องไปเปิดบัญชีใหม่ แต่ว่าวันที่ลุงมาลงทะเบียนเจ้าหน้าที่พาลุงไปเปิดบัญชีที่ธนาคารเลย ก็ดีตรงนี้

1.3 นักพัฒนาชุมชนทำการตรวจสอบคุณสมบัติผู้สูงอายุ โดยตรวจสอบเอกสาร นำรายชื่อผู้ที่มีคุณสมบัติได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเสนอผู้บริหารท้องถิ่นเพื่ออนุมัติและบันทึกข้อมูลลงระบบสารสนเทศเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.4 เทศบาลประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

1.5 เทศบาลทำการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นรายเดือน ภายในวันที่ 10 ของทุกเดือน ด้วยการโอนเงินเข้าบัญชีธนาคารของผู้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ อัตราการจ่ายเป็นแบบขั้นบันได ดังนี้

1.5.1 อายุ 60-69 ปี ได้รับเบี้ยยังชีพ 600 บาท

1.5.2 อายุ 70-79 ปี ได้รับเบี้ยยังชีพ 700 บาท

1.5.3 อายุ 80-89 ปี ได้รับเบี้ยยังชีพ 800 บาท

1.5.4 อายุ 90 ปีขึ้นไป ได้รับเบี้ยยังชีพ 1,000 บาท

ทั้งนี้ การรับเบี้ยยังชีพฯ จะสิ้นสุดเมื่อผู้สูงอายุเสียชีวิต หรือขาดคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด ในการโอนเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเข้าบัญชีธนาคาร นักพัฒนาชุมชนมองว่าเป็นข้อดีเพราะทำให้การทำงานโปร่งใส ให้สัมภาษณ์ว่า เดิมมีการจ่ายเบี้ยยังชีพเป็นเงินสดแต่ตอนหลังเปลี่ยนมาเป็นการจ่ายเงินผ่านบัญชีธนาคารซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลดีในแง่ของความโปร่งใส

1.6 นักพัฒนาชุมชนจัดทำรายงานการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และจำนวนผู้ได้รับเบี้ยยังชีพให้กับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น นอกจากนี้เทศบาลยังมีการสนับสนุนช่วยเหลือผู้สูงอายุในรูปแบบอื่นควบคู่ไปกับการจ่ายเบี้ยยังชีพ เช่น การเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ การจัดกิจกรรมเพื่อสุขภาพและสังคม เป็นต้น

การนโยบายนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติในเทศบาลละแ่ม ส่งผลดีในหลายด้าน ดังนี้ ด้านเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นำเงินที่ได้มาใช้จ่ายใช้สอยถือเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของท้องถิ่น ด้านสุขภาพ การตรวจเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุในระหว่างตรวจสอบสิทธิ ทำให้สามารถติดตามเรื่องสุขภาพและให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุเพิ่มเติมได้ ด้านสังคม ทำให้ผู้สูงอายุเกิดความมั่นใจและลดความกังวลในการเข้าสังคม ดังที่ให้สัมภาษณ์ ดังนี้ ลุงไม่มีรายได้ที่แน่นอนต่อเดือน ถ้าหลัก ๆ ก็มีแต่เงินผู้สูงอายุนี้แหละ ลูกลุงเขาไปมีครอบครัวหมดแล้วก็ได้มาดูแลอะไรตรงนี้ ตั้งค์ที่ลุงที่ได้มามันก็ยังไม่พอได้ซื้อข้าวสารนะ เพราะลุงอยู่คนเดียวข้าวถึงนึ่งกินได้บางครั้งเดือนนึง บางครั้งเดือนครึ่งก็ว่ากันไป

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 1 สรุปได้ว่า การนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติในเทศบาลตำบลละแม เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2566 ซึ่งเป็นระเบียบที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศใช้ ส่วนในการนำไปปฏิบัตินั้นผู้สูงอายุมีความพึงพอใจอย่างมากเพราะได้รับการอำนวยความสะดวกจากนักพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลละแม

2. ปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติในเทศบาลตำบลละแมมีดังนี้

2.1 ด้านงบประมาณ งบประมาณที่ใช้จ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุถูกจัดสรรมาจากรัฐบาล ในบางปีมีการจัดสรรงบประมาณล่าช้าทำให้เทศบาลต้องสำรองเงินจ่ายไปก่อนเนื่องจากมีผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาลเฉพาะหน้า ดังที่ให้สัมภาษณ์ว่า ปัญหาและอุปสรรคที่หน่วยงานแก้ไขไม่ได้คือระยะเวลาการจ่ายงบประมาณที่ไม่แน่นอนและล่าช้า

2.2 ด้านผู้สูงอายุและประชาชน ผู้สูงอายุบางรายไม่ทราบสิทธิของตน หรือไม่ได้ลงทะเบียนรับเบี้ยยังชีพตามกำหนด เนื่องจากการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลยังไม่ทั่วถึงในบางพื้นที่ ทำให้เจ้าหน้าที่ได้เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น เช่น ประกาศผ่านเสียงตามสาย โปสเตอร์ข้อความแจ้งในโซเชียลมีเดียช่องทางต่าง ๆ ส่งเจ้าหน้าที่ลงไปพบประชาชนในพื้นที่ กล่าวคือนักพัฒนาชุมชนจะต้องทำการแก้ไขปัญหเพื่อให้ผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ดังที่ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า ผู้สูงอายุย้ายที่อยู่อาศัยแต่ไม่ได้มายืนยันสิทธิ อปท. แห่งใหม่ภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือส่งหนังสือประชาสัมพันธ์แต่ไม่มายืนยันสิทธิ เจ้าหน้าที่มีหน้าที่แก้ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นเพื่อให้ผู้สูงอายุไม่ขาดสิทธิ

2.3 ด้านนโยบาย มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาลในการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ จากเดิมที่จ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุทุกคน แต่เมื่อรัฐต้องการลดงบประมาณจึงเปลี่ยนมาเป็นจ่ายให้เฉพาะผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้หรือมีรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพ ทำให้ผู้สูงอายุบางส่วนไม่ได้รับการดูแลจากรัฐอย่างทั่วถึง ดังที่เสนอแนะในการให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “ควรให้ผู้สูงอายุทุกคนเข้าถึงสิทธิการรับเงินโดยเสมอภาค ไม่มีข้อจำกัดใด ๆ ในการยกเว้นและเห็นควรปรับขึ้นเงินให้แก่ผู้สูงอายุ

2.4 ด้านบุคลากรและภาระงาน จากการให้ข้อมูลของนักพัฒนาสังคมเมื่อสอบถามถึงปัญหาในการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติก็ได้คำตอบว่ากองสวัสดิการสังคมมีเจ้าหน้าที่จำกัดและมีภาระงานหลายด้าน เช่น งานสวัสดิการเด็กและเยาวชน งานชมรมผู้สูงอายุ งานสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส เป็นต้น การต้องรับผิดชอบงานจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุด้วยจึงทำให้เจ้าหน้าที่มีภาระงานเพิ่มขึ้น เช่น การบันทึกข้อมูลระบบ

สารสนเทศการจัดการข้อมูลเบี่ยงชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่เมื่อสอบถามว่ามีความคิดเห็นอย่างไรต่อการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ ผู้ปฏิบัติกลับมองว่าการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการทำงานจะเป็นผลดีในอนาคตเพราะช่วยลดภาระงานของเจ้าหน้าที่ลงได้ ดังที่ให้สัมภาษณ์ว่า เทศบาลจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงปรับระบบการทำงานให้คล่องตัวขึ้น เลยมีการเอาเทคโนโลยีเข้ามาช่วยลดภาระงานวิเคราะห์ได้ว่า นักพัฒนาสังคมไม่ได้ต่อต้านการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้านข้อมูลมาช่วยในการทำงานเพียงแต่มีความกังวลใจต่อภาระงานของกองสวัสดิการที่มีมากแต่บุคลากรมีเพียง 2 คน

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 สรุปได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายเบี่ยงชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติในเทศบาลตำบลละแม มีทั้งปัญหาที่หน่วยงานแก้ไขเองได้ เช่น เรื่องการรับรู้ข้อมูลการขึ้นทะเบียนรับเบี่ยงชีพผู้สูงอายุ การปรับตัวนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงาน แต่ก็มีปัญหาในเชิงโครงสร้างที่ไม่สามารถแก้ไขได้ในระดับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การปรับเปลี่ยนเกณฑ์การจ่ายเบี่ยงชีพผู้สูงอายุจากการจ่ายให้ทุกคน มาเป็นจ่ายให้เฉพาะผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย หรือบางปัญหาเป็นเพียงการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เช่น การสำรองเงินของเทศบาลจ่ายเบี่ยงชีพผู้สูงอายุในกรณีที่รัฐบาลจัดสรรงบประมาณให้ล่าช้า

3. แนวทางแก้ไขปัญหการนำนโยบายเบี่ยงชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติในเทศบาลตำบลละแมมีดังนี้

3.1 รัฐบาลควรเพิ่มอัตราเบี่ยงชีพผู้สูงอายุ เนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงและค่าครองชีพที่สูงขึ้น การเพิ่มอัตราเบี่ยงชีพจะช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตได้เหมาะสมกับสภาวะเศรษฐกิจ และจ่ายเบี่ยงชีพให้กับผู้สูงอายุทุกคน จากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุเสนอในข้อนี้มากที่สุด เช่น P4 ให้สัมภาษณ์ไว้ดังนี้ ปากก็อยากให้เราเพิ่มให้ เพราะทุกวันนี้ของแพง แคลค่าเคยก็โลสองร้อยกว่าแล้ว ไข่ผงนึ่งร้อยกว่า ข้าวสารถึงนึ่งห้าหกร้อย ทำพริกก็ไม่พอใช้ ไหนจะค่าไฟอีก

3.2 ส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุที่ยังสามารถทำงานได้มีโอกาสสร้างรายได้และใช้ศักยภาพของตนเอง ผู้สูงอายุในวัยต้นที่มีอายุระหว่าง 60-69 ปี เสนอแนะให้มีการจ้างงานเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้นและเพียงพอต่อการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ดังที่ P6 อายุ 63 ปี กล่าวว่า ป้าอยากให้มีนโยบายที่จ้างผู้สูงอายุทำงาน เพราะว่าคนอายุรุ่นเราไม่มีใครจ้างทำอะไรแล้ว เขามองว่าแก่แล้วไม่มีแรงแล้วเลยไม่จ้างแต่เรายังทำงานได้

3.3 เทศบาลควรเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ผู้สูงอายุเข้าถึงข้อมูลอย่างทั่วถึง มีการใช้สื่อที่หลากหลาย เช่น เอกสารเผยแพร่ สื่อออนไลน์ และการจัดตั้งจุดบริการประชาชนเพิ่มเติม

3.4 ควรมีการส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้สูงอายุเพื่อให้เกิดการช่วยเหลือและสนับสนุนกันในชุมชน รวมถึงมีกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น เพื่อไม่ให้ผู้สูงอายุรู้สึกเหงาหรือไม่มีคุณค่า ดังที่ P8 ให้สัมภาษณ์ว่า ลุงอยากให้มีนโยบายกิจกรรมให้ผู้สูงได้ทำทุกเดือน ผู้สูงอายุได้มานั่งพบปะกันแล้วก็มีการกิจกรรมเล็ก ๆ น้อย ๆ ให้ทำจะได้ไม่เบื่อ ให้เลี้ยงข้าวด้วยยิ่งดี เมื่อพิจารณาจากการกิจกรรมที่เทศบาลจัดให้กับผู้สูงอายุ มีลักษณะที่หลากหลายและผู้สูงอายุได้มาพบปะกันได้แก่ กิจกรรมตรวจเลือดผู้สูงอายุประจำเดือน กิจกรรมงานฝีมือ กิจกรรมเยี่ยมบ้าน แต่กิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุเพศชายมีน้อย ผู้ชายจึงเข้าร่วมกิจกรรมน้อย เช่น กิจกรรมงานฝีมือจากการสังเกตมีผู้สูงอายุเพศชายเข้าร่วมประมาณร้อยละ 10 ลักษณะของกิจกรรมที่จัดให้กับผู้สูงอายุจึงควรเป็นกิจกรรมที่มีความหลากหลาย เพศชายสามารถร่วมได้มากขึ้น

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 3 สรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลเสนอให้เพิ่มอัตราการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและมีเงินเพียงพอต่อในการใช้ชีวิต และควรมีการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตให้กับผู้สูงอายุในด้านอื่น ๆ เช่น ผู้สูงอายุในวัยต้นที่มีอายุระหว่าง 60-69 ปี เสนอให้รัฐส่งเสริมให้มีการจ้างงานผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น รวมถึงจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างคุณภาพชีวิตให้กับผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. การนํานโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติในเทศบาลตำบลละแมตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 พบว่ารูปแบบการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในลักษณะขั้นบันไดตามช่วงอายุได้แก่ อายุ 60-69 ปี ได้รับเบี้ยยังชีพ 600 บาท อายุ 70-79 ปี ได้รับเบี้ยยังชีพ 700 บาท อายุ 80-89 ปี ได้รับเบี้ยยังชีพ 800 บาท อายุ 90 ปีขึ้นไป ได้รับเบี้ยยังชีพ 1,000 บาท มีความเหมาะสม ดังที่พบในการศึกษาของเฉลิมพล แจ่มจันทร์ (2563) ที่ทำการวิจัยเรื่องนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุกับปัญหาความยากจนในผู้สูงอายุไทย พบว่ารายจ่ายเพื่อการบริโภคของผู้สูงอายุไทยมีแนวโน้มลดลงตามช่วงอายุที่เพิ่มขึ้น ขณะที่ความเสี่ยงและความเปราะบางต่อความยากจนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น การพิจารณาปรับเพิ่มอัตราเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในปริมาณที่เท่ากันบนฐานอัตราเบี้ยยังชีพแบบขั้นบันไดตามช่วงอายุของผู้สูงอายุในปัจจุบันสามารถเพิ่มระดับการบริโภคของผู้สูงอายุทุกกลุ่ม ขณะเดียวกันมีความเป็นธรรมในการปกป้องช่วยเหลือผู้สูงอายุจากความยากจนโดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุวัยกลางและวัยปลายได้ดี อย่างไรก็ตาม การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในช่วงที่เฉลิมพล แจ่มจันทร์

ทำการวิจัยยังใช้ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552 ที่มีการระบุว่า รัฐจะทำการจ่ายเบี้ยยังชีพ ให้กับผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป โดยผู้สูงอายุนั้นต้องไม่เป็นผู้ได้รับสวัสดิการหรือสิทธิประโยชน์ อื่นใดจากหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ผู้รับเงิน บำนาญ เบี้ยหวัด บำนาญพิเศษ หรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกัน แต่ไม่รวมถึงผู้พิการหรือ ผู้ป่วยเอดส์ หรือผู้ได้รับสวัสดิการอื่นตามมติคณะรัฐมนตรี แต่ในปัจจุบันได้มีการ ปรับเปลี่ยนเกณฑ์การจ่ายเบี้ยยังชีพตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การ จ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2566 ที่กำหนดให้มีการจ่าย เบี้ยยังชีพให้กับผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป โดยผู้ขึ้นต้องเป็นผู้ไม่มีรายได้ หรือมีรายได้ไม่เพียงพอ แก่การยังชีพ ตามที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยผู้สูงอายุกำหนด ทำให้ผู้สูงอายุถูกตัดสิทธิ์จำนวนมาก และอาจทำให้เกิดความเปราะบางในการดำรงชีพ

2. การนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติของเทศบาลตำบลละแมตาม วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 รวมถึงในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศเป็นไปตาม ระเบียบที่ถูกกำหนดมาจากส่วนกลางเหมือนกัน ดังที่พบในงานวิจัยเรื่องประสิทธิภาพการ ดำเนินงานตามนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรบริหารส่วนตำบลเขาล้าน อำเภอทับ สะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยอรรธรณ พุกลิ้ม (2564) ที่ว่าการดำเนินงานตามนโยบาย เบี้ยยังชีพประกอบด้วย (ก) ดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของนโยบายคือเพิ่มรายได้ ส่งเสริม การดำรงชีพ และส่งเสริมคุณภาพชีวิต (ข) การดำเนินงานถูกถ่ายโอนภารกิจจากกระทรวง พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มายังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ (ค) การ ดำเนินงานเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ย ยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่มุมมองของผู้ปฏิบัติงานในรายละเอียด บางข้อกลับแตกต่างกัน ดังที่พบในการวิจัยเรื่องการดำเนินโครงการบูรณาการฐานข้อมูล สวัสดิการสังคม ด้านการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร โดยสุรวี คำมีแก่น และศิวัช ศรีโศคางกุล (2563) ที่พบว่าการจัดสรรเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดสรร งบประมาณอย่างเพียงพอตามข้อมูลที่ต้องการปกครองส่วนท้องถิ่นร้องขอและสร้างความ เชื่อมั่นว่าจะไม่มีการสำรองเงินจ่ายไปพลางก่อน อย่างไรก็ตาม การวิจัยของสุรวี คำมีแก่น และศิวัช ศรีโศคางกุล ข้างต้น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเชื่อมั่นต่อการพัฒนาโครงการบูรณา การฐานข้อมูลสวัสดิการสังคม ตามโครงการ E-Payment ของรัฐบาลซึ่งมีการพัฒนาระบบ และการเตรียมความพร้อมในการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุระหว่างภาครัฐและองค์กรปกครอง ปกครองส่วนท้องถิ่นมาอย่างต่อเนื่อง ทำให้การคำนวณจำนวนเงินที่จ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ มีความแม่นยำและเทศบาลไม่จำเป็นต้องสำรองจ่าย แต่นักพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบล

ละม่อมมองว่าเป็นระบบที่เพิ่งเริ่มต้นและผู้ปฏิบัติก็ยังคงค่อย ๆ เรียนรู้การใช้งานระบบ มุมมองที่แตกต่างกันของผู้ปฏิบัติงานเป็นไปตามแนวคิดของวรเดช จันทรศร (2562) ที่สรุป ปัจจัยสำคัญของการนำนโยบายไปปฏิบัติในด้านบุคลากรผู้ปฏิบัติงานว่าจะต้องมีความสามารถในการปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากนโยบายซึ่งในที่นี้คือการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการจัดการข้อมูลเข้ามาช่วยในการทำงาน

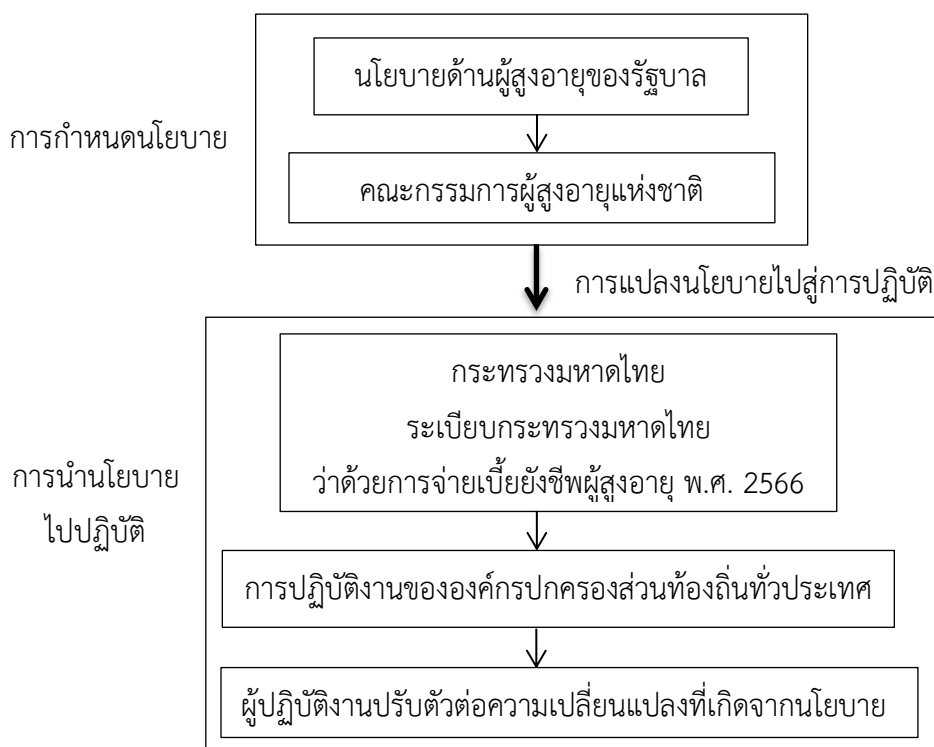
3. ปัญหาและอุปสรรคของการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติตาม วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่าในปัจจุบันค่าครองชีพเพิ่มสูงขึ้นจำนวนเงินที่ได้รับไม่เพียงพอต่อการยังชีพ ผู้สูงอายุเสนอให้มีการเพิ่มอัตราเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการประเมินผลโครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล บ้านทาน อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยกังกร เพชรน้อย (2564) งานวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจในการได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลกุสุมาตย์ อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยนภาพรรณ พรหมสวัสดิ์ (2567) และงานวิจัย เรื่องการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลโนนสว่าง อำเภอมือง จังหวัด บึงกาฬ โดยเปรมกฤษ มนัสศิลา (2567) อย่างไรก็ตามการเพิ่มเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในขณะที่ ประชากรผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น อาจส่งผลให้งบประมาณไม่เพียงพอในอนาคต ข้อเสนอแนะในอีกแนวทางหนึ่งที่รัฐทำได้คือการส่งเสริมการออมให้กับแรงงานนอกระบบที่ ไม่มีสวัสดิการใดรองรับ และรัฐจ่ายเงินสมทบผ่านกองทุนการออมแห่งชาติเพื่อให้ได้รับเงิน บำนาญหลังจากเกษียณอายุ อย่างไรก็ตามรัฐควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนที่เป็นแรงงาน นอกระบบรู้จัก มีความเข้าใจและไว้วางใจการทำงานของคณะกรรมการกองทุนฯ เพื่อให้ แรงงานเหล่านี้เข้าร่วมเป็นสมาชิกกองทุนมากขึ้น

4. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุมีความ เกี่ยวข้องโดยตรงในด้านเศรษฐกิจ ทั้งที่นโยบายการดูแลผู้สูงอายุมีความเกี่ยวข้องกับอีก หลายด้าน เช่น ด้านสังคม ด้านสุขภาพ เป็นต้น ประกอบกับพื้นที่อำเภอละม่อม เป็นชนบทที่มี ประชากรน้อย ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่ต้องใช้ทุนและแรงงาน การจ้างงานในภาคธุรกิจมีน้อย จึงมีข้อเสนอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มช่องทางใน การดูแลผู้สูงอายุเพิ่มเติม เช่น การเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุที่อยู่ลำพัง การจัดอบรมเสริมทักษะ ด้านอาชีพและร่วมมือกับภาคเอกชนเพื่อจำหน่ายผลผลิต หรือจ้างงานผู้สูงอายุ สอดคล้อง กับงานวิจัยเรื่องประสิทธิภาพการดำเนินงานตามนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การ บริหารส่วนตำบลเขาล้าน อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยอรรณ พุกถัม (2564) ที่เสนอว่าแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานตามนโยบายประกอบด้วย (ก) จัดอบรมเพื่อส่งเสริมให้เกิดทักษะในการทำอาชีพเสริม (ข) ขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดการ เรียนรู้ร่วมกันผ่านโรงเรียนผู้สูงอายุ และ (ค) เสริมสร้างโอกาสในอาชีพเสริม โดยการสร้าง

ความแข็งแกร่งของระบบเศรษฐกิจชุมชน และงานวิจัยเรื่องความร่วมมือในการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุผ่านระบบจ่ายเงินอิเล็กทรอนิกส์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น โดยวิศรา วงษ์วอน และฉนวน เรืองธรรมสิงห์ (2563) พบว่านักพัฒนาชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้สูงอายุในเขตชนบทส่วนใหญ่มองว่าการจ่ายเบี้ยเป็นเงินสดในแต่ละเดือนไม่ใช่แค่เป็นการแจกเบี้ยที่เป็นตัวเงิน แต่ยังเป็นการออกไปเยี่ยมพบปะผู้สูงอายุ ให้กำลังใจและรับทราบปัญหาของผู้สูงอายุ

องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัย นำเสนอในประเด็นกระบวนการกำหนดนโยบายและการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติสามารถเขียนสรุปเป็นภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จุดตั้งต้นที่นำมาอธิบายองค์ความรู้จากการวิจัยนี้มาจากกระบวนการนโยบายสาธารณะซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. การก่อตัวของนโยบาย 2. การกำหนดนโยบาย 3. การนำนโยบายไปปฏิบัติ 4. การประเมินผลนโยบาย และ 5. การสืบทอดหรือยุติ

นโยบาย (มยุรี อนุমানราชธน, 2556) ในกระบวนการวิจัยนี้พบว่า การกำหนดนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุมาจากรัฐบาลและคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ จากนั้นในขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติมีการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยมอบหมายให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุคือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ ในการดำเนินงานมีการจัดทำระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ พ.ศ. 2566 เพื่อให้เจ้าหน้าที่ใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย ดังนั้น การรับถ่ายโอนภารกิจมาตั้งแต่ พ.ศ. 2542 ทำให้เกิดการพัฒนาระบบการทำงานให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ และเมื่อมีการนำระบบใหม่เข้ามาใช้ในการทำงาน เช่น ระบบสารสนเทศการจัดการข้อมูลเบี้ยยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ต้องมีการจัดอบรมหรือจัดทำคู่มือการใช้งานให้กับผู้ปฏิบัติงานอยู่เสมอเมื่อมีการปรับปรุงระบบ และทำให้ผู้ปฏิบัติงานเข้าใจว่าการนำระบบดังกล่าวมาใช้ไม่ได้เพิ่มภาระงานแต่จะช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น กล่าวคือทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความสามารถในการปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากนโยบายนั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ควรปรับเปลี่ยนเกณฑ์การจ่ายเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ทุกคน (ไม่รวมผู้ได้รับสวัสดิการรัฐ ได้แก่ ผู้รับเงินบำนาญ เบี้ยหวัด บำนาญพิเศษ ฯลฯ ไม่รวมถึงผู้พิการ ผู้ป่วยเอดส์ ผู้ได้รับสวัสดิการอื่นตามมติคณะรัฐมนตรี) ไม่ต้องจำกัดไว้เฉพาะผู้ไม่มีรายได้หรือมีรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพ เพราะประชาชนทุกคนควรได้รับการดูแลจากรัฐอย่างเสมอภาคกัน

2. ควรเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ความรู้กับแรงงานนอกระบบเกี่ยวกับกองทุนการออมแห่งชาติ เพื่อให้แรงงานนอกระบบเห็นความสำคัญของการออมตั้งแต่วัยทำงาน การได้รับสิทธิประโยชน์เมื่อทำการออมในกองทุนนี้ โดยเฉพาะการได้รับเงินบำนาญเมื่อเกษียณ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

การดำเนินงานด้านผู้สูงอายุในท้องถิ่น ควรมีการดำเนินงานในลักษณะของภาคีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างฝ่ายต่าง ๆ เช่น ผู้นำชุมชน สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน รวมถึงเทศบาลต้องมีวิธีการสอบถาม รวบรวมข้อมูลตามความต้องการ

เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมให้กับผู้สูงอายุ เพื่อให้ประเพณีและลักษณะการจัดกิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการและเป็นประโยชน์กับผู้สูงอายุอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลแม่ เพื่อให้ได้ทราบว่านอกจากการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและสวัสดิการที่จัดทำอยู่ในปัจจุบันมีความเหมาะสมหรือไม่ ควรมีการปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มสวัสดิการใดบ้าง เพื่อให้การจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุมีความเหมาะสมต่อการเสริมสร้างสุขภาวะของผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลแม่

2. ควรมีการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการเรื่องการส่งเสริมการออมในกองทุนการออมแห่งชาติให้กับแรงงานนอกระบบในพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

กรมสุขภาพจิต. (2563). *ก้าวอย่างของประเทศไทยสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์แบบ*.

สืบค้น 1 มีนาคม 2568, จาก <https://shorturl.asia/7g46P>

เฉลิมพล แจ่มจันทร์. (2563). นโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุกับปัญหาความยากจนในผู้สูงอายุไทย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 40(3), 15-30.

ชลธิชา ตั้งอัน. (2557). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดชุมพร. *วารสารการวิจัยกาสะลองคำ*, 8(2), 49-65.

เทศบาลตำบลแม่. (2568). *สภาพทั่วไป*. สืบค้น 4 มีนาคม 2568, จาก <http://www.lamaecity.go.th/detail.php?id=61>

นภาพรณ พรมสวัสดิ์. (2567). ความพึงพอใจในการได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งสวนแตง อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ จังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารการบริหารปกครองและนวัตกรรมสังคม วิทยาลัยกฎหมายและการปกครองมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*, 1(1), 58-71.

เปรมกฤษ มนัสสิลา. (2567). การจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลโนนสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ. *วารสาร มจร. พุทธปัญญาปริทรรศน์*, 9(2), 79-90.

พรณิภา อาษาพา และคณะ. (2561). พัฒนาการของนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในประเทศไทย: การเปรียบเทียบกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะ. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*, 8(2), 111-121.

- กังปกร เพชรน้อย. (2564). การประเมินผลโครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของ
องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านทาน อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี. *วารสาร
วิทยาลัยบริหารศาสตร์*, 4(2), 15-30.
- มยุรี อนุมานราชชน. (2556). นโยบายสาธารณะ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์
เน็ท.
- วรเดช จันทรศร. (2562). *ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 4).
กรุงเทพฯ: สมาคมนักวิจัยมหาวิทยาลัยไทย.
- วิศรา วงษ์วอน และฉาน เรืองธรรมสิงห์. (2563). ความพร้อมในการจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุผ่าน
ระบบจ่ายเงินอิเล็กทรอนิกส์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอมือง จังหวัด
ขอนแก่น. *วารสารวิชาการวิทยาลัยสันติพล*, 6(1), 113-122.
- สำนักข่าว Hfocus เจาะลึกระบบสุขภาพ. (2560). *อีกไม่เกิน 15 ปี วัยทำงานแบกภาระ
เลี้ยงดูผู้สูงอายุ-เด็ก ส่งผลครอบครัวเครียด ค่าใช้จ่ายบาน*. สืบค้น 4 มีนาคม
2568, จาก <https://www.hfocus.org/content/2017/04/13801>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2567). *การสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2567
ระดับจังหวัด*. สืบค้น 3 มีนาคม 2568, จาก <https://shorturl.asia/5Nmtr>
- สุรวี คำมีแก่น และศิวัช ศรีโศกคงกุล. (2563). การดำเนินโครงการบูรณาการฐานข้อมูล
สวัสดิการสังคม ด้านการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยตรงขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น อำเภอมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร. *วารสารสังคมศาสตร์และ
มานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 5(4), 351-365.
- อรรวรรณ พุกลิ้ม. (2564). ประสิทธิผลการดำเนินงานตามนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของ
องค์การบริหารส่วนตำบลเขาล้าน อำเภอบ้านดง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์.
วารสารวิชาการการจัดการภาครัฐและเอกชน, 3(2), 87-99.